

Verslag van de 23^e zitting van de Vergadering van verdragspartijen bij het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof

Inleiding

Van 2 tot en met 6 december jl. vond in Den Haag de jaarlijkse Vergadering van verdragspartijen bij het Statuut van Rome (*Assembly of States Parties, ASP*) inzake het Internationaal Strafhof (ISH) plaats. Over de Nederlandse inzet tijdens deze Vergadering werd u geïnformeerd middels de Kamerbrief van 2 december 2024.¹ Ondanks het feit dat het ISH zich in een turbulente periode bevindt, is de jaarlijkse Vergadering relatief rustig verlopen. Het nalaten van Mongolië om president Poetin te arresteren bij een bezoek aan het land en de arrestatiebevelen tegen Israëlische en inmiddels overleden Hamas-leiders hebben niet tot felle discussies geleid. De vergadering stond met name in het teken van de budgetonderhandelingen en de afronding van het hervormingsproces. De verdragspartijen hebben overeenstemming bereikt over een budgetverhoging van 4,49% en een uitbreiding van het personeelsbestand van 972 naar 984 arbeidsplaatsen. Het mandaat van het mede door Nederland voorgezeten *Review Mechanism* – dat sinds 2021 leiding heeft gegeven aan het hervormingsproces – is beëindigd. Naar aanleiding van de discussies die hebben plaatsgevonden in het kader van het hervormingsproces, heeft de Vergadering resoluties aangenomen over het ambtstermijnenbeleid (*'tenure policy'*) en de introductie van een moratorium op de werving van personeel met een andere nationaliteit dan die van de verdragspartijen.

Algemene debat

Tijdens het algemene debat van de jaarlijkse Vergadering werden verklaringen afgelegd door 72 verdragspartijen, 3 *observer states* (China, Cuba en Iran) en door meerdere internationale organisaties en NGO's. Hongarije sprak namens de EU.² Anders dan in voorgaande jaren werden er dit jaar geen verklaringen afgelegd door Israël en de Verenigde Staten. Tijdens het debat werden o.a. de bevordering van de universaliteit van het Statuut van Rome, het belang van de (vrijwillige) samenwerking met het Strafhof, het belang van het *Trust Fund for Victims* en de rol van NGO's en mensenrechtenverdedigers genoemd. Veel verdragspartijen hekelden de aanvallen en bedreigingen waar het Hof momenteel mee te maken heeft en onderstreepten de noodzaak om de onafhankelijkheid van het Hof te respecteren. Daarnaast stonden veel partijen stil bij de aankomende evaluatie van de Kampala amendementen inzake het misdrijf agressie die in juli 2025 zal plaatsvinden. Veel Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse staten benadrukten het belang van een evenredige geografische vertegenwoordiging en verwezen daarbij in het bijzonder naar de nieuwe zetelverdeling binnen het Bureau – het dagelijks bestuur van de ASP – die in 2025 zal worden besproken. Ook werd veel aandacht besteed aan het belang van een gezonde werkcultuur binnen het Hof en de rol van het *Independent Oversight Mechanism* (IOM). In lijn met de moties van de leden Van Baarle en Piri heeft Nederland de verdragspartijen onder meer opgeroepen om de bevelen en het beleid van het ISH niet te ondermijnen, maar om met het Hof samen te werken, ook met betrekking tot de nog openstaande arrestatiebevelen.³

Thematische debatten

Het thematische debat over de hervorming van het ISH (*Review*) had betrekking op vrijwel elk aspect van het functioneren van het Hof, zoals het personeelsbeleid, het ambtstermijnenbeleid voor de hogere functies, de geografische vertegenwoordiging, de genderbalans en de werkcultuur. Veel verdragspartijen uitten hun zorgen over de werkcultuur. De *Staff Union Council* stelde dat klokkenluiders beschermd moeten worden. Voor veel niet-Westerse staten blijft een evenredige geografische vertegenwoordiging een prioriteit. Ten aanzien van de genderbalans was het algemene gevoel onder de verdragspartijen dat er sprake is van progressie, maar verdere actie werd wenselijk geacht. Tijdens het debat werd ook gesproken over de resoluties inzake het

¹ [Kamerbrief over inzet jaarlijkse Vergadering verdragspartijen Statuut van Rome, Kamerstuk 28 498 nr. 54.](#)

² De meeste verklaringen zijn te vinden op de website van de ASP: [GENERAL DEBATE - Twenty-third session \(2 to 7 December 2024\) | International Criminal Court.](#)

³ [Kamerstukken II, 2023/24, 21 501-02, nr. 2906](#) en [Kamerstukken II, 2024/25, 36 600 V, nr. 21.](#)

ambtstermijnenbeleid en het moratorium op de werving van personeel met een andere nationaliteit dan die van de verdragspartijen.

Tijdens het plenaire debat over de samenwerking met het ISH (*cooperation*) heeft Nederland benadrukt dat het nu van belang is dat de verdragspartijen gezamenlijk het Hof steunen, ook door het verlenen van vrijwillige samenwerking. Verder heeft Nederland uit hoofde van zijn rol als gastland deelgenomen aan een paneldiscussie over de bescherming van het Hof en zijn personeel. De Vergadering heeft besloten om in zogenaamde 'omnibusresolutie' te verwijzen naar de *non-cooperation* door Mongolië, maar daar zijn geen consequenties aan verbonden. De verdragspartijen worden wel verzocht om in vergelijkbare situaties consultaties aan te gaan met het ISH en er is besloten om het punt van de *non-cooperation* op de agenda te zetten van toekomstige Vergaderingen.

Begroting

Het Strafhof had in augustus 2023 een verhoging van het budget voor 2024 van 10,4 % voorgesteld. De experts van het door de verdragspartijen ingestelde *Committee on Budget and Finance* (CBF) hadden eind september daarentegen een verhoging van het budget van 6,7% aanbevolen. In absolute cijfers ging het bij deze aanbeveling om een verhoging van EUR 12,4 miljoen (van 187,1 miljoen naar 199,5 miljoen). Een significant deel van de door het CBF aanbevolen verhoging is het directe gevolg van het feit dat het ISH voor wat betreft de salarissen het salarissysteem van de Verenigde Naties hanteert (*UN Common System*). De aanbevolen verhoging hield verder verband met inflatiekosten, het noodzakelijke onderhoud van het gebouw, de kosten voor de (cyber)veiligheid, de verlenging van het mandaat van drie rechters – zodat zij een reeds lang lopende strafzaak kunnen afronden – en extra (tijdelijk) personeel.

Bovenop de compensatie voor de inflatie kon tijdens de Vergadering overeenstemming worden bereikt over het toekennen van extra middelen voor de (cyber)veiligheid, de noodzakelijke onderhoud van het gebouw en enkele prioritaire functies. Door deze prioritaire functies voor een beperkt aantal maanden toe te kennen en door te bezuinigen op het reisbudget, kon uiteindelijk een compromis worden bereikt t.a.v. een verhoging van de totale begroting met 4,49%. Voor de verdragspartijen komt dit uiteindelijk echter neer op een verhoging met 3,99%, omdat tevens is afgesproken om het kasoverschot van EUR 3 miljoen – dat eerder dit jaar was ontstaan door de betaling van achterstallige contributie – ten dele te gebruiken voor de financiering van de begroting voor 2025. Op voorstel van Nederland is het ISH gemachtigd om in het geval van sancties gebruik te maken van het *Contingency Fund*, dat normaliter hoofdzakelijk is bedoeld voor onvoorziene strafvorderlijke ontwikkelingen. Daarnaast is besloten dat het *Contingency Fund* zal worden opgehoogd tot de maximale hoogte van EUR 7 miljoen.

Resoluties

Tijdens de Vergadering zijn zes resoluties aangenomen over de volgende onderwerpen: (1) de begroting voor 2025, (2) de samenwerking met het Strafhof, (3) de beëindiging van het mandaat van het *Review Mechanism* dat sinds 2021 leiding heeft gegeven aan het hervormingsproces, (4) het instellen van een ambtstermijnenbeleid voor de hogere ambtelijke functies, waardoor deze functies voor een periode van maximaal zeven jaar mogen worden bekleed, (5) het instellen van een moratorium op de werving van personeel met een andere nationaliteit dan die van de verdragspartijen voor een periode van acht jaar, met een evaluatie na vier jaar, en (6) de zogenaamde 'omnibusresolutie', een verzamelresolutie waarin de belangrijkste ontwikkelingen, de rapportages van de verschillende werkgroepen van de ASP en diverse inhoudelijke onderwerpen worden behandeld.⁴

Na jarenlange discussies over belastingvrijstelling voor raadslieden waren de verdragspartijen al voor de ASP overeengekomen om in 2025 een conferentie te organiseren. Dit zal mogelijk leiden

⁴ De resoluties zijn te vinden op de website van de ASP: [ICC -2024/2025 - Twenty-third Session - Resolutions | International Criminal Court](#).

tot een voorstel voor een amendement op het Verdrag betreffende de privileges en immuniteiten van het Internationaal Strafhof (*Trb.* 2003, 179). Het kabinet steunt dit. Nederland heeft altijd aangegeven dat er een multilaterale oplossing moet worden gezocht en dat een juridische basis noodzakelijk is om eventueel vrijstelling te kunnen verlenen. Binnen het bovengenoemde verdrag ziet Nederland geen mogelijkheden om de privileges en immuniteiten van raadslieden verder uit te breiden dan is voorzien in de huidige tekst van dit verdrag. Een wijziging van de relevante verdragsbepalingen van het multilaterale juridische kader is daarom noodzakelijk.